

ORC – küsimused ja vastused

Ilmunud ajakirjas PAAT, Kevad 2020

Võidupurjetajate kõnepruugis võib sageli kuulda väljendeid „LYS“, „ORC“, „IMS“, „IRC“ ja veel mõnda. Lühidalt kokku võttes väljendavad need lühendid hindamissüsteeme, mille alusel saab erineva suurusega ja erinevat tüüpi jahid omavahel mõõtu võttes võrdluse panna ühtlustades nende võiduvõimalusi.

Eestis on viimastel aastatel kasutusel olnud ORC ja LYS süsteemid. Möödunud aasta sügisel otsustati Eesti Jahtklubide Liidu (EJL) avamerekomisjoni algatusel minna Eestis 2020. aasta hooajast mitmete teiste riikide eeskujul nagu Norra, Leedu ja 2020. aastast ka Soome üle ainult ORC hindamissüsteemile. Selle otsuse valguses on jahiomani kel, kes näiteks Muhu Väina regatil on sõitnud LYS süsteemis, hulk küsimusi, et mis, miks ja kuidas.

Kutsusime vestlusringi **Ülari Velviste** Haapsalu Jahtklubist ning **Raigo Pajula** ja **Hendrik Karilaidi** Kalevi Jahtklubist, kes ise valdavalt LYS süsteemis sõitnud jahiomanikena said oma küsimused esitada **Karl-Hannes Tagule**, kes on ORC tunnustatud mõõtja ja EJLi avamerekomisjoni liige. Üldistamise huvides sai küsimused esitatud nii, et ka väikseima kogemusega paadiomanik saaks selgeks, mida ja millises järjekorras ta tegema peab. Räägime praegusel juhul ORC Club mõõdukirjast, mis on edaspidi vajalik Eesti regattidel osalemiseks.

Eeldus on, et mul on olemas jaht ja purjed, olen endale võistlusreeglid kas koolitusel, võistlusreeglite raamatu või YouTube'i abil selgeks teinud, jaht on registreeritud Eesti liiklusregistris, olen leidnud endale koduklubi ja soovin võistlema hakata. Mida mul selleks vaja on teha?

Regatil osalemiseks peab jahiomani kel tõesti olema eelkõige mõne jahtklubi liige, mis omakorda on katusorganisatsiooni ehk EJLi kaudu maailma purjetamisorganisatsiooni World Sailing liige, saades nii järgida World Sailingu purjetamise võistlusreegeid (RRS – Racing Rules of Sailing), mis on Eestis ja mujal maailmas toimuvate regattide läbiviimise aluseks.

Teiseks on regatil osalemiseks vaja jahi mõõdukirja, mille väljastab EJL. Mõõdukirjast tuleva info põhjal saab erineva suurusega ja erinevat tüüpi jahid omavahel võisteldes võrdluse panna.

Kuidas ma saan jahile mõõdukirja?

Esmakordne taotlemine:

- täida avaldus Eesti Jahtklubide Liidu kodulehel www.puri.ee (Teenused-Mõõdukirjad-Mõõdukirja tellimine-Avaldus jahi mõõtmiseks) ja saada see e-mailile tehniline@puri.ee
- mõõtja võtab ühendust ning lepib kokku aja purjede mõõtmiseks. Kui on puuduolevat infot ORC andmetes, siis mõõtja küsib need ise juurde
- küsi oma jahtklubist või korralda ise jahi kaalumine. Eesti Jahtklubide Liidu kodulehel www.puri.ee on mõõdukirja tellimise lehel ka juhend mõõtmiseks (B4 mõõtmistrimmi). Mõõtja kohalolu ei ole vajalik
- telli mõõdukiri ja tasu selle eest Eesti Jahtklubide Liidu kodulehel www.puri.ee olevas e-poes
- mõõdukiri vormistatakse 10 tööpäeva jooksul pärast e-poes ostu vormistamist ja mõõtmisandmete esitamist mõõdukirja tegijale (ORC Rating Officer Veiko Rosme – veiko.rosme@mail.ee)

Esmase ORC Club mõõdukirja saab 2020. aastal tavahinnast soodsamalt tellida neile Eesti jahtidele, millele ei ole aastatel 2015-2019 ORC mõõdukirja välja antud (2019. aasta lõpus väljastatud testmõõdukirjad ei lähe siinkohal arvesse).

Esmase ORC Club mõõdukirja maksumus enne 1. juunit 2020 on 26,40 eurot ning alates 1. juunist 2020 49,20 eurot.

Korduva mõõdukirja taotlemine:

Kui kõik andmed jäävad samaks, siis piisab muudatusteta mõõdukirja ostu vormistamisest Eesti Jahtklubide Liidu kodulehel www.puri.ee olevas e-poes.

Kui aga jahil on tehtud muudatusi, mis võivad muuta jahti kiiremaks, siis tuleb vormistada muudatustega mõõdukirja ost Eesti Jahtklubide Liidu kodulehel www.puri.ee olevas e-poes ning anda avaldusega muudatustest teada mõõdukirja tegijale (ORC Rating Officer Veiko Rosme – veiko.rosme@mail.ee).

Kõikide ORC mõõdukirju puudutavate küsimustega võib pöörduda nii otse ORC poole (<https://www.orc.org/>) või saata küsimus Eesti ORC esindajatele.

Eesti ORC esindajate e-mail: tehniline@puri.ee

Kas purjede mõõtmine on kohustuslik või saan ka ilma mõõtmata purjede mõõdud deklareerida?

ORC Club puhul on võimalik mõõdud ka ise deklareerida tehasemõõtude järgi, mõõdukirjas arvestatakse siis maksimaalseid mõõtusid.

Samas näiteks vähemalt Muhu Väina regatil ja Eesti meistrivõistlustel võisteldes on kohustuslik kasutada purjeid, mis on tunnustatud mõõtja poolt mõõdetud, kontrollitud ja vastava kleebisega märgistatud.

Seepärast on omanike jaoks siiski kõige lihtsam ja mida ma ka soovitan, lasta mõõtja poolt purjed ära mõõta ning vajadusel deklareerida mõõdukirjas. See välistab ka olukorra, kus võistluseelses kontrollis selgub, et omaniku värskelt soetatud puri on suurem, kui mõõdukirjas deklareeritud maksimumsuurused ning ta ei saa seda võistlusel kasutada.

Kui mõõtja vaatab purjed üle ja selgub, et purjed on maksimummõõtudest väiksemad, ei pea mõõdukirja muutma, kui omanik seda just ise ei soovi.

Kui ma elan piirkonnas, kus mõõtjat läheduses ei ole, kuidas ma siis purjed mõõdetud saan?

Siis on lihtsam tulla purjedega Tallinnasse või kohta, kus on mõõtja ja lasta purjed ära mõõta.

ORC süsteemis on mõõdukirja väljaandmise eelduseks kerefaili olemasolu. Kust ma selle saan?

Kerefail antakse välja ORC poolt. Neil on andmebaasis enam kui kaksteist tuhat kerefaili. Väga hea tööriist on ORC kodulehel orc.org *Sailor Services*. Seal näed, kas samasugune või sarnane paat on olemas. Kui paar aastat tagasi oli Eesti laevastiku osas arvamus, et puudu võib olla 6–7 kerefaili, siis tänaseks on need olemas ja pole takistust kõikidele jahtidele ORC Club mõõdukirja väljaandmiseks.

Kas jahi kaalumine on ORC Club mõõdukirja saamiseks kohustuslik?

Vastavalt ORC reeglitele lasub ORC Club mõõdukirjade tegemisel vastutus täielikult jahiomanikul ja mõõte sellesse valesti deklareerides saab karistada ikka omanik.

Kui te ei ole kindlad oma jahi kaalus, on targem see siiski lasta üle kaaluda. Sel kevadel on suuremates jahtklubides Pärnus ja Tallinnas plaanitud ka kindlad kaalumispäevad jahtide vettelaskmisele järgneval nädalal, et jahiomanikud saaksid ORC Club mõõdukirjad vormistada hooaja alguseks.

Kuna mõõtja kohalolu ei ole jahi kaalumise juures vajalik, on võimalik ka omanikul endal rentida kalibreeritud kaal Tööriistarendist (15€ päev) ja lasta jahtklubis jaht kraana otsas ära kaaluda ning hiljem ka andmete õigsuse eest vastutada. EJLi lehel (Teenused-Mõõdukirjad-Mõõdukirja tellimine) on olemas juhend jahi mõõtmiseks (B4 Mõõtmistrimm), kus on kirjeldatud, millises seisus ja millise varustusega jahti kaaluda tuleb. Veepaagid võiks kaaludes tühjad olla ja näiteks, kui kütusepaak on täis, siis jahiomanik peab ise seda kogust teadma ja kütus arvutatakse pärast täiskaalust maha. Sama kehtib ka vee kohta, juhul kui see on siiski paakides.

ORC Club mõõdukirja saamisel mida ma võin ise ja mida ei või ise deklareerida?

Põhimõtteliselt võib omanik kõike ise deklareerida. Aga kui mõõdukirja väljaandval ametnikul tekib kahtlus, võib ta kontrollimiseks täiendavat infot küsida.

Kuidas pean ma käituma erinevate ümberehitamiste ja jahi muutmistega?

ORC Club puhul võib põhimõtteliselt kõiki asju oma jahil ümber teha, kuid neid muudatusi tuleb ka deklareerida. Näiteks võrreldes deklareeritud kaaluga jaht kergem ei tohi olla, kuid raskem võib olla. Kui mõõtjal tekib kahtlus, siis ta võtab omanikuga ühendust. Kõik tegurid, mis paati kiiremaks teevad, on keelatud ja kõik need, mis aeglasemaks teevad, on sisuliselt lubatud. Kui tekib kahtlus muutuse deklareerimise vajalikkuses, siis tasub alati mõõtja käest nõu küsida.

Kere modifikatsioonide puhul on kõige parem kasutada mõõtudega jooniseid, mille alusel saab siis ka kerefaili muuta. Fotode puhul tuleb mõõtjal jaht siiski üle mõõta, et õige tulemus saada.

Kuidas saadakse mõõdukirja meeskonna kaal?

Maksimaalne meeskonna kaal tuleb mõõdukirja deklareerida. Kui sa ise seda ei deklareeri, siis vaikumisi tuletatakse see number kerefailist. Kaalu võib deklareerida ka sellest numbrist rohkem ja hea ongi seda teha väikese varuga. Meeskonda kaalutakse kergetes suveriietes, millega käiksid ka tänaval, mitte aga paljalt või pesu väel. Mõõdukirjas on vaikumisi ka miinumkaal määratud ja see kehtib vaid siis, kui regati võistlusteates on öeldud, et sellel võistlusel seda rakendatakse.

Kas kreenikatset on ORC Club mõõdukirja jaoks vaja?

ORC Club puhul ei ole kreenikatset vaja. Siin võetakse mõõdukirja teoreetiline number, ja kui kreenikatse siiski teha, siis see info seni kogetu põhjal palju ei mõõdukirja ega tulemust ei muuda, seda enam, kui kasutatakse lihtsustatud tulemusete arvutamise meetodit.

Juhul, kui sa soovid aga osaleda 2021. aastal Tallinnas toimuvatel ORC maailmameistrivõistlustel (eeldusel, et su jahi CDL on suurem kui 8,5), siis on sul vaja ORC International mõõdukirja, mille jaoks on vaja läbi teha ka kreenikatse.

Kui täpse kaalu saab vabaparda mõõtmisega? Kumba meetodit ORC Club jaoks kasutada – kas jahi kaalumist või vabaparda mõõtmist?

Kindlasti soovitan pigem kaaluda – see on kõige kindlam, kiirem ja täpsem. Vabaparda mõõtmiseks on vaja väga kindlaid tingimusi – ilma, seadmeid jms ning ise seda üldiselt lihtsal viisil ja ilma kogemusega ei tee.

Kas need jahid, mille testmõõdukirja andmed klapiavad tegelikkusega, võivad 2020. aastal tellida lihtsalt muudatusteta ORC Club mõõdukirja?

Jah, võivad tellida.

Kas deklareeritud purjed peavad näiteks Muhu Väina Regatil olema pardal?

Mõõdukirja mõistes võetakse arvesse kõige suuremad deklareeritud purjed – võistlusväärtus arvestatakse nende järgi. Regatile minnes deklareerid regatil kasutatavate purjede nimekirja – selles regati purjede nimekirjas deklareeritud purjed peavad olema pardal purjetamise ajal.

Ja just seetõttu on ka hea lasta mõõtjal kõik purjed üle mõõta ning need lisatakse su mõõdukirjal *Sail Inventory* nimekirja koos kommentaaridega. Purjeid võib olla seal nimekirjas rohkem, ka mitu grootpurje võib olla. Sellest nimekirjast on kõige lihtsam need purjed deklareerida juba vastavalt regatil kasutatavate purjede nimekirja.

Kui ma kolmapäevakuid sõidan fokaga, aga inventaris on suurpuri, mis on sobiv Muhu Väina jaoks, siis kas Muhu Väina Regati jaoks peaksin tegema uue mõõdukirja seda seal kasutades?

Sellisel juhul pead Muhu Väina Regati jaoks siiski uue mõõdukirja tellima ja tagasi kolmapäevakuid sõitma tulles samuti, sest kahte mõõdukirja korraga jahil olla ei saa ja eelnevalt tehtuid kasutada ei saa.

Nüüd on küll võimalik tellida teise mõõdukirjana *short handed* mõõdukiri, kui sul on vastav purjede sett sellises distsipliinis purjetamiseks.

Kui ORC on maailma kõige õiglasem hindamissüsteem, siis kas need iga-aastased parendused on mõistlikud? Ehk kuidas üks niigi hea asi vajab pidevat muutmist?

Purjetamise ja purjede arengu kiirust näitab fakt, et alles 2007 testis America's Cup'i eel esimest korda 3Di purjesid tiim Alinghi, kuid tol aastal neid purjesid veel kasutusele ei võetud, kuna liiga hästi neid käima ei saadud. Täna, vaid kaksteist aastat hiljem purjetavad juba mitmed jahid ka LYS arvestuses 3Di purjedega.

ORC valem muutub igal aastal ca 1–2% üles-alla kogu fliidi statistika mõttes, kuid suures pildis ei ole see üldse palju. ORC puhul ongi see hea, et enne, kui sa kalleid purjeid tellima hakkad, saad ise testmõõdukirja teha, et näha, kuidas tulemused muutuvad. Testmõõdukirja hind on 14€.

Miks ORC on hea?

Purjetamise puhul on oluline aru saada, et mõõtmistegevus ei ole sarnane riiklikule järelevalvele. Isegi kui mõõtja teostab alusele mõõtmise, siis ta ei saa anda garantiid, et paat vastab järgmisel võistlustel samadel parameetritele, sest mõõtja ei tee sadamas ringkäike, ega teosta pidevat järelevalvet, mida omanik oma alusega on teinud jne. Seetõttu ongi mõõtmiskontrollid seotud võistlustega, kus võistluse korraldav kogu kutsub mõõtjad aluseid mõõtma ja kontrollima.

ORC on valemipõhine, selge ja läbinähtav. On olemas konkreetset reeglid ja midagi ei tuletata niisama. Loe pikemalt faktikastist.

ORC süsteemile üle minnes läheb kõik arusaadavamaks ja läbipaistvamaks. See ei ole süsteem, mida juhivad riikides üksikud tugisikud, vaid tugineb teadusele, on läbipaistev, objektiivne, paindlik ja lihtne kasutada. ORC ametnikud on kindlasti abivalmid ja alid ka otse purjetajatega suhtlema ja küsimustele vastama, kui nende poole pöörduda.

Tekst: Piret Salmistu ja Sigrid Kahar

Märts 2020